

**PROVIZIOANELE – SOLUȚIE PENTRU REZILIENȚA AFACERILOR
ÎN CONDIȚII DE CRIZĂ****PROVISIONS - A SOLUTION FOR BUSINESS RESILIENCE
IN TIMES OF CRISIS**

Autor: Cipriana MIHAI, Master's student

Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, România

E-mail: mihai.cipriana80@yahoo.com

Conducător științific: Simona-Maria BRÎNZARU

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4777-6589>

Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, România

Email: simona.brinzaru@usm.ro

Abstract. *The aim of the research is to analyse how provisions contribute to business resilience in crisis conditions. In order to achieve the proposed goal, we collected economic and financial data of the best performing entities in the Romanian energy industry over the period 2012-2022, thus building a sample of 34 companies. In this context, a multiple linear regression model was used to estimate the value of the prevention index. The results of the research demonstrate that the implementation of provisions is an essential adaptation tactic for energy producers in the face of crises caused by pandemics, military conflicts and the quest for energy independence. Predictability of provisioning is essential for accurate risk assessment and efficient allocation of resources to cover losses. The originality of the research lies in the development of a predictability index, which highlights the importance of establishing and using provisions in managing risks and maintaining financial stability for energy companies. Moreover, this index can be extended to other sectors, not just energy.*

Keywords: *provisions, economic crisis, business sustainability, resilience.*

Introducere.

În fața unui context economic marcat de crize permanente, precum criza refugiaților, pandemia de COVID-19, conflicte militare sau criza energetică, este esențial ca managementul oricărei organizații să adopte o strategie de reziliență și să acționeze cu prudență în luarea deciziilor de afaceri. În aceste condiții, entitățile economice au fost nevoite să găsească soluții rapide pentru a supraviețui în mediului de afacerii actual. Pe de altă parte, în concordanță cu principiul prudenței, se impune constituirea de provizioane pentru a preveni aceste pierderi și care să contribuie la asigurarea rezilienței în afaceri.

Scopul lucrării este de a analiza modul în care provizioanele contribuie la asigurarea rezilienței afacerilor în condiții de criză. În vederea atingerii scopului principal am elaborat două *obiective*, după cum urmează: O1: Primul obiectiv constă în analiza funcției provizioanelor în activitatea companiilor producătoare de energie; O2: Al doilea obiectiv îl reprezintă identificarea celor mai eficiente metode de utilizare a provizioanelor în activitatea acestor companii, cu scopul de a gestiona și preveni riscurile curente. *Rezultatele obținute* sunt utile decidenților din cadrul companiilor care activează în sectorul energetic, astfel încât pot contribui la implementarea unor strategii de contracarare a efectelor negative provocate de crize.

Revizuirea literaturii de specialitate

De-a lungul timpului, companiile din sectorul energetic au reacționat diferit în contextul crizelor temporare și permanente. Astfel, unele au apelat la amortizări și provizioane, în calitate de surse de autofinanțare, implicând și ele un anumit tip de cheltuieli (Malanca, 2021). În aceeași linie de idei, Bogdan (2022) afirmă că în România, beneficiile fiscale nu sunt atractive, mai ales când vine vorba de provizioane, deoarece există o gamă limitată de provizioane care pot fi deduse fiscal. Din acest motiv, companiile manifestă un interes redus pentru crearea de astfel de provizioane. Cu toate acestea, companiile energetice care au avut constituite provizioane pe timpul crizei de Covid-19, nu au fost atât de grav afectate de pandemie, față de restul firmelor care nu aveau constituite provizioane.

Sectorul energetic este un element fundamental în economia zilelor noastre, și este strâns legat de alte sectoare economice. Criza energetică poate determina stagnarea economică, iar schimbările în indicatorii macroeconomici, indiferent dacă se întâmplă într-un stat cu resurse energetice sau într-un stat importator de energie, pot avea consecințe semnificative asupra echilibrului energetic (Gutium, 2021). Pe de altă parte, Grosu et al. (2023) susține faptul că și criza sanitară cauzată de noul virus a determinat diverse preocupări legate de vulnerabilitatea financiară și reziliența entităților în fața unor perturbări majore. Însă, unii cercetători sunt de părere că actuala criza economică a avut un impact major asupra sectorului energetic care nu a cunoscut o evoluție favorabilă (Mihailescu, 2012). Criza financiară globală, criza sanitară și conflictul din Ucraina au avut consecințe semnificative și au exacerbato probleme legate de securitatea resurselor energetice pentru Uniunea Europeană. Acest lucru a dus la o perturbare a strategiilor de asigurare a aprovizionării cu energie a țărilor din întreaga lume. De asemenea, Corbu (2022) aduce în atenție una dintre prioritățile Strategiei energetice a Uniunii Europene care constă în sporirea eficienței energetice, cu accent pe scăderea consumului global de energie în UE și gestionarea resurselor energetice într-un mod mai eficient.

Metodologia cercetării

În vederea atingerii obiectivelor propuse au fost selectate 34 de companii din domeniul energetic, colectând date economico-financiare din situațiile financiare ale acestora pentru perioada 2012-2022. Eșantionul este format din cele mai performante entități din industria producătoare de energie la nivelul României, mai exact, codul CAEN 3511 – Producția de energie electrică, selectate în funcție de cifra de afaceri înregistrată în anul 2022. Rezultatele obținute în urma prelucrării datelor au contribuit la proiectarea unui model econometric de regresie liniară multiplă prin intermediul software-ului SPSS versiunea 26 cu rolul de a determina gradul de prevenție al companiilor în condițiile economice prezente. În cadrul modelului econometric, variabila dependentă este Indicele de prevenție (IP) definit ca valoarea provizioanelor, iar variabilele independente sunt Cifra de afaceri (CA), Venituri Totale (VT), Cheltuieli Totale (CT) și Datorii Totale (DT).

Rezultate și discuții

Sectorul energetic a fost afectat de condițiile economice actuale, inclusiv de criza energetică din 2021 și de extinderea acesteia din cauza războiului ruso-ucrainean în 2022. Acest lucru a dus la o creștere excesivă a prețului la energia electrică, afectând consumatorii finali industriali și persoanele fizice. Entitățile economice din acest domeniu au trebuit să-și intensifice prudența pentru a gestiona riscurile, iar nivelul provizioanelor a crescut semnificativ în ultimii doi ani. În acest context, a fost elaborat un model econometric sub forma Indicelui de prevenție (IP) care să descrie subiectul analizat și prezintă un grad de încredere ridicat.

Tabelul 1. Variabilele analizate

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	DT (ron), CA (ron), CT (ron), VT (ron) ^b	.	Enter

a. Variabila dependentă: IP (ron)

b. All requested variables entered.

Sursa: Elaborare proprie în SPSS 26

Tabelul nr. 2 prezintă modul de determinare a valorii raportului de corelație pentru modelul econometric elaborat.

Tabelul 2. Rezumatul modelului

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.807 ^a	.652	.648	147787632.707	.998

a. Variabile independente: (Constant), DT (ron), CA (ron), CT (ron), VT (ron)

b. Variabila dependentă: IP (ron)

Sursa: Elaborare proprie în SPSS 26

Tabelul nr. 2 evidențiază faptul că valoarea specifică raportului de corelație este de 0,807, ceea ce demonstrează că între variabilele selectate modelului IP, CA, VT, CT, și DT există o legătură puternică pentru firmele analizate, deoarece valoarea indicelui este mai mare de 0.750. Această strânsă legătură pentru companiile din sectorul energetic a fost generată de criza sanitară, care a avut

un impact advers asupra mediului economic și, implicit, asupra rezultatelor financiare ale acestor companii. Astfel, impactul economic resimțit s-a reflectat într-o scădere generală a activității economice, evidențiată prin volatilitatea și deteriorarea piețelor financiare, preocupări legate de disponibilitatea lichidității, creșterea ratei șomajului, scăderea cererii și, implicit, reducerea producției de energie electrică. Acest fenomen a dus la concedieri și alte măsuri de restructurare, inclusiv mutarea sediilor companiilor din zonele grav afectate de pandemie. Prin testul ANOVA a fost validat din punct de vedere econometric modelul liniar multiplu.

Tabelul 3. Coeficienții modelului

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
	B	Std. Error			
1	(Constant)	9868645.196	9087173.931	1.086	.278
	CA (ron)	.236	.051	.826	.000
	VT (ron)	-.336	.059	-1.371	.000
	CT (ron)	.449	.031	1.667	.000
	DT (ron)	.146	.019	-.432	.000

a. Variabila dependentă: IP (ron)

Sursa: Elaborare proprie în SPSS 26

Aflarea parametrilor de regresie a modelului conduc la determinarea ecuației estimate, și anume la rescrierea Iprevenție în funcție de factorii analizați (vezi tabelul nr. 3). Ecuația modelului are forma:

$$IP = 9868645.196 + 0.236 * CA - 0.336 * VT + 0.449 \beta_3 * CT + 0.146 * DT + \varepsilon$$

Din punct de vedere econometric, modelul obținut ne oferă informații importante cu privire la modul în care este influențată variația indicelui de prevenție în funcție de factorii de influență: Dacă CA crește cu 1 (ron), iar celelalte variabile rămân constante, atunci IP va crește în medie cu 0,236 (ron). În acest context, chiar dacă entitățile producătoare de energie, în perioada 2019-2021, au înregistrat o diminuare a vânzărilor, iar ritmul de creștere al cifrei de afaceri a încetinit, tot au fost nevoite să își constituie provizioane pentru că nu puteau anticipa modul în care va evolua pandemia în perioada următoare. Acest fapt poate fi considerat o măsură de precauție dar, cu toate acestea, constituirea de provizioane, a avut în vedere respectarea principiul prudenței (Feleagă et al., 2010). Dacă VT cresc cu 1 (ron), iar celelalte variabile rămân constante, atunci IP se va diminua în medie cu 0,0336 (ron). În timpul pandemiei, companiile din sectorul energetic au constituit provizioane pentru diverse aspecte, cum ar fi dezafectarea, litigiile, garanțiile acordate clienților, încetarea contractului de muncă, contractele oneroase și alte riscuri și cheltuieli. Aceste provizioane au fost necesare din cauza situației nete negative generate de pierderile semnificative din exploatare, cauzate de întârzieri în procesul de producție, retragerea de pe piețe importante din cauza închiderilor frontierelor, etc. Dacă CT cresc cu 1 (ron), iar celelalte variabile rămân constante, atunci IP va crește cu aproximație de 0,449 (ron). Pe fondul crizei provocate de COVID-19, firmele producătoare de energie electrică au fost nevoite să își constituie provizioane care au dus la creșterea cheltuielilor datorită apariției de noi riscuri, precum dificultățile cu resursa umană din cauza carantinei, îmbolnăvirilor angajaților ce nu mai puteau fi detașați în zonele afectate de focar, iar aceste provizioane s-au constituit pe seama cheltuielilor specifice. Dacă DT cresc cu 1 (ron), iar celelalte variabile rămân identice, atunci indicele de prevenție se majorează în medie cu 0,146 (ron). În timpul pandemiei, companiile și-au constituit provizioane pentru restructurare, fie pentru că au vândut sau au întrerupt complet activitatea unor părți ale afacerii, fie pentru că au închis sedii în zonele cel mai grav afectate. Ca urmare a acestor decizii, o parte din provizioanele inițial constituite s-au transformat în datorii certe, ceea ce a dus la anularea acestora și la creșterea nivelului de datorii.

În final, rezultatele cercetării sunt în linie cu constatările lui Akrofi & Hammond (2020), care indicau că sectorul energetic a fost afectat de pandemie într-o măsură mai mică decât alte sectoare. De asemenea, au fost implementate diverse facilități de către autorități pentru a asigura continuitatea activității companiilor. În plus, pandemia a servit și ca un stimul pentru tranziția către energia verde, deoarece companiile din acest sector au fost nevoite să-și asigure resursele necesare pentru producția de energie electrică în acest context.

Concluzii

Rezultatele cercetării arată că Provizioanele sunt influențate cel mai mult de CT, urmate în ordine descrescătoare de valoarea DT, VT și CA. Acestea demonstrează faptul că în cadrul sectorului producerii de energie electrică creșterea cheltuielilor, în special în perioada 2019-2022, a acestor companii este în strânsă legătură cu creșterea valorii provizioanelor. În acest context, suntem de părere că operațiunile de constituire a provizioanelor reprezintă o măsură de reziliență în afaceri pentru companiile producătoare de energie electrică ca urmare a crizei economice permanente cauzate de pandemia sanitară, de conflictul militar care a generat o criză energetică la nivel global, dar și de dorința de independență energetică a statelor lumii. Mai mult decât atât, putem caracteriza provizioanele drept rezerve constituite pe baza costurilor, având ca scop acoperirea potențialelor riscuri care pot afecta patrimoniul unei companii sau continuitatea activității sale. În sectorul energetic, valoarea provizioanelor va înregistra o scădere pe măsură ce acestea sunt anulate ca urmare a reducerii sau dispariției riscurilor pentru care au fost constituite. Prin urmare, începând cu anul 2022 s-a putut observa în sectorul energetic o scădere a valorii provizioanelor, în paralel cu o creștere a veniturilor, deoarece riscurile generate de pandemia de COVID-19 s-au diminuat sau au dispărut. Cu toate acestea, criza economică temporară ce afectează economia ca urmare a conflictului militar din Ucraina, poate fi un factor important care va influența strategiile de prevenție ale companiilor din sectorul energetic, implicit gestionarea provizionelor acestora.

Referințe bibliografice:

1. Akrofi, M. & Hammond A., S. (2020), „*COVID-19 energy sector responses in Africa: A review of preliminary government interventions*”, Energy Research & Social Science, 68. DOI:101681. 10.1016/j.erss.2020.101681.
2. Bogdan, M. (2022). Investments in Romania and their financing sources.
3. Corbu, V. (2022). Innovative strategies in the EU energy sector – a sure path to overcoming the crisis. In Sustainable economic-social development of euroregions and cross-border areas (Vol. 42, pp. 125-131).
4. Feleagă, L., Dragomir, D.V. & Feleagă, N. (2010), „*National accounting culture and the recognition of provisions: an application of the prudence principle*. Crises et nouvelles problématiques de la Valeur, Nice, France.
5. Grosu, M., Mihalciuc, C. C., Robu, I.-B. (2023), (Non)Going Concern vs. Gain or Loss and Influence on Audit Opinion, Audit Financiar, vol. XXI, no. 1(169)/2023, pp. 109-123, DOI: 10.20869/AUDITF/2023/169/001.
6. Mihailescu, Ș. (2012). Sustainable development in times of economic crisis. Urbanism. Architecture. Constructions, 3 (4), 79-84.
7. GUTIUM, Tatiana. Criza energetică: cauzele și impactul asupra bunăstării populației. În: Securitatea energetică și linii electrice direcționate. Institutul de energetică. Chișinău, 2021, vol. 12, nr. 27, p. 48-53. ISBN 978-9975-158-70.
8. MALANCA, IM (2021). Investment financing in the context of European integration. Disponibil la adresa: <https://www.upa.ro/wp-content/uploads/2022/03/Finantarea-investitiilor-in-contextul-integrarii-europene.pdf>.